

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Päätös

14.11.2018

SM1834393
00.01.05.00
SMDno-2018-2101

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Asettamispäätös; Vihapuheen ja nettikiusaamisen vastaisten toimien tehostaminen

Sisäministeriö, oikeusministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö ovat tänään asettaneet hankkeen laatimaan ehdotuksia rikoslailla rangaistavan vihapuheen ja lailla kielletyn häirinnän tehokkaammaksi kitkemiseksi sekä toiset ihmiset huomioon ottavan keskustelukulttuurin edistämiseksi.

Hankkeen määräaika

19.11.2018 — 22.3.2019

Tausta

Viime vuosina verkkokeskustelussa on yleistynyt esimerkiksi nöyryyttäminen, uhkailu ja solvaaminen. Tämä kehitys johtaa äärimmillään turvattomuuden tunteen lisääntymiseen ja siihen, että yksilöt ja yhteisöt eivät enää voi käyttää perustuslain turvaamaa sananvapauttaan, koska pelkäävät joutuvansa vihapuheen tai vihakampanjoiden kohteeksi. Internet-maailman nopeudesta ja esimerkiksi anonyymiteetistä johtuen vihapuheen levittäminen on sosiaalisessa mediassa helppoa, ja ylilyönnejä tapahtuu. Sosiaalisen median kautta voidaan myös nopeasti ja vähällä vaivalla käynnistää kohdistettuja vihakampanjoita.

Euroopan neuvoston ministerikomitean määritelmän mukaan "Vihapuhetta ovat kaikki sellaiset ilmaisumuodot, jotka levittävät, lietsovat, edistävät tai oikeuttavat etnistä vihaa, ulkomaalaisvastaisuutta, antisemitismiä tai muuta vihaa, joka pohjautuu suvaitsemattomuuteen."

Päätös

SM1834393

14.11.2018

00.01.05.00

SMDno-2018-2101

Suomen lainsäädännön mukaan vihapuheella tarkoitetaan sekä vihapuhetta, joka täyttää rikoksen tunnusmerkistön, että ilmaisuja, jotka ovat yhdenvertaisuuslain tai naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa tarkoitettua häirintää. Vihapuhe voi olla rangaistavaa, jos se esimerkiksi täyttää kiihottaminen kansanryhmää vastaan – rikoksen tunnusmerkistön, tai jonkun muun niin sanotun sananvapauserikoksen tunnusmerkistön.

Kunnioittavalla ja toiset ihmiset huomioon ottavalla keskustelukulttuurilla ei puolestaan tarkoiteta pelkästään ei-kiellettyä sananvapauden käyttöä, vaan kaikkien ihmisarvoa ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaa keskustelukulttuuria, mikä osaltaan edistää yhdenvertaisuuden ja sananvapauden toteutumista.

Hankkeen tehtävänä on:

- koota yhteen käynnissä olevat toimet yhdenvertaisuuslaissa ja tasa-arvolaisissa kielletyn sekä rikoslain mukaan rangaistavan vihapuheen torjumiseksi
- arvioida yhdessä kansalaisyhteiskunnan kanssa vihapuheen torjunnan nykytilanne ja käynnissä olevat toimet
- tehdä suositukset uusiksi torjunnan toimenpiteiksi sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä kiinnittäen huomiota mm. perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin
- valmistella ehdotus siitä, miten viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan toteuttamat kielletyn ja rangaistavan vihapuheen vastaiset toimet sekä tiedonvaihto olisivat jatkossa paremmin koordinoituja ja yhdensuuntaisia
- laatia ehdotukset kunnioittavan, toiset ihmiset huomioon ottavan keskustelukulttuurin edistämiseksi. Ehdotusten tulee sisältää toimenpiteet tiedon levittämiseksi kansalaisten keskuudessa laittomasta vihapuheesta, sen vaikutuksista ja seurauksista.

Hankkeessa tulee ottaa huomioon sekä Suomessa että kansainvälisellä tasolla käynnissä olevat tai käynnistyvät toimet, kuten Against Hate -hanke ja Euroopan unionin rasismien, muukalaisvihamielisyyden ja suvaitsemattomuuden torjuntaa käsittelevän korkean tason työryhmän toimet ja linjaukset. Hankkeessa tulee ottaa erityisesti huomioon vihapuheen uhrien näkökulma ja kokemukset, sillä nämä antavat arvokasta tietoa torjuntatoimien tueksi.

Hankkeen organisointi

Hanketta varten asetetaan asiantuntijoista koostuva asiantuntijatyöryhmä sekä sille virkamiessihteeristö, joka toimii myös hankkeen johtoryhmänä.

Asiantuntijatyöryhmän tehtävänä on toteuttaa hanke sille osoitetun toimeksiannon mukaisesti. Asiantuntijatyöryhmä voi työssään kuulla myös muita kansalaisyhteiskunnan edustajia, asiantuntijoita sekä asian kannalta keskeisiä järjestöjä.

Päätös

SM1834393

14.11.2018

00.01.05.00

SMDno-2018-2101

Asiantuntijatyöryhmän kokoonpano on seuraava:

Arkkipiispa emeritus Kari Mäkinen, puheenjohtaja
Valtionsyyttäjä Leena Metsäpelto, Valtakunnansyyttäjän viraston edustaja
Puheenjohtaja Elina Grundström, Julkisen sanan neuvosto
Toimittaja ja tietokirjailija Tuomas Muraja
Mediatutkija Reeta Pöyhtäri
Käräjänotaari Stiina Löytömäki
Rikoskomisario Pekka Hätönen, Helsingin poliisilaitos
Kati Ruohonen Suomen Somalialaisten Liitto ry, Etnon edustaja
Alina Heywood, Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry
Minttu Salminen, sosiaalipsykologi, koulukuraattori, Some-turva

Työryhmän sihteeristönä ja ohjausryhmänä toimivat:

Tarja Mankkinen, SM, puheenjohtaja
Poliisitarkastaja Måns Enqvist, Poliisihallitus
Opetusneuvos Heli Nederström, opetus- ja kulttuuriministeriö
Neuvotteleva virkamies Yrsa Nyman, oikeusministeriö (varajäsenenä johtaja
Johanna Suurpää, oikeusministeriö)

Hanke toteutetaan virkatyönä. Ministeriöt ja virastot vastaavat omien edustajiensa kustannuksista. Muiden jäsenten ja ulkopuolisten asiantuntijoiden menot sekä kokouksista aiheutuvat menot maksetaan momentilta 2601011. Toimintokoodi 2000500400.

Sisäministeri Kai Mykkänen

Oikeusministeri Antti Häkkänen

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen

Automaattisesti päivittyvä allekirjoitusfraasi. Älä poista tätä kenttää, jos allekirjoitat asiakirjan sähköisesti.

Jakelu

Asiantuntijatyöryhmän ja sihteeristön jäsenet

Tiedoksi

Oikeusministeriö
Sisäministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Poliisihallitus
Helsingin poliisilaitos
Valtakunnansyyttäjän virasto
Julkisen Sanan Neuvosto
ETNO
Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry
Some-turva